

Position papers

Rondetafelgesprek Corona-app woensdag 22 april 8.30 – 12.30 uur

Genodigden:

5.1.2e

Input: brief 13 april vanuit experts

Bijzondere tijden vragen om bijzondere maatregelen. En dit zijn bijzondere tijden. Onze democratie en rechtstaat vereisen om ook in bijzondere tijden bijzondere maatregelen zoals deze kritisch tegen het licht te houden. Alleen dan kunnen weloverwogen en volledig geïnformeerde besluiten worden genomen. Belangrijkste punten:

- Inzet apps zeer ingrijpend (kijk kritisch naar nut en noodzaak en de effectiviteit van apps, als ook de sociaal-maatschappelijke en juridische kant
- Technologie zelden de oplossing voor een bepaald probleem
- Fundamentele rechten en vrijheden niet zomaar opzij zetten
- Gebruik niet bereiken door verplichting of dwang
- Inzet app moet tijdelijk (en dus omkeerbaar), strikt noodzakelijk en proportioneel ook controleerbaar, transparante en toetsbaar zijn

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

Input: brief 22 april aan de Tweede Kamer

5 punten:

1. Beleid: bredere vraag op welke manier we in onze samenleving om willen gaan met het verzamelen en verwerken van informatie die nodig is om gezondheidscrisis te bestrijden. Vereist een preventie-infrastructuur die voor langere termijn gaat werken.
2. Gebruik: hoe en waarom een technische oplossing deel uitmaakt van een totaalpakket aan maatregelen.
3. Experimenteerstatus: experimenteren inbedden in een democratische en ethische assessment zodat de juiste lessen kunnen worden getrokken.
4. Monitoring: blijf monitoren en breng voldoende checks and balances aan
5. Rechtskader: afspraken maken met alle partijen over transparantie en publieke waarden

5.1.2e

Input: Technische kanttekeningen bij een contact-tracing app

Er moet meer geprioriteerd worden op een aantal hardnekkige en wellicht onoplosbare technische problemen die eerst opgelost moeten worden, willen we smartphones inzetten voor nabijheidsmetingen:

1. De inzet van een smartphone als meetinstrument; het is uiterst lastig om met een gewenste nauwkeurigheid te bepalen hoe dicht een smartphone in de buurt is.
2. Het technische protocol voor detectie, registratie en disseminatie van informatie over besmettingen; privacy en beveiliging staan voorop, er lijkt hiervoor een oplossing te zijn door het gebruik van een nieuwe en wereldwijde unieke ID waarop op geen enkele wijze persoonsgevoelige informatie valt te destilleren (gegenereerd door app)
3. De implementatie van dat protocol in de vorm van een app; wie garandeert dat de app ook daadwerkelijk het DP3T protocol heeft geïmplementeerd

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Input: Pilot met juist gedefinieerde uitkomstmaten

1. Vaststellen van basale epidemiologische karakteristieken zoals sensitiviteit & specificiteit.
2. Adoptie; dekkingsgraad en gebruik
3. Tijdswinst/vergroting bereik GGD personeel; tijdswinst m.b.t. informatievoorziening en vergroting bereik contactonderzoek

5.1.2e

Input: Overwegingen vooral gebaseerd op inzichten uit de filosofie van de techniek

1. Gewicht van privacy in de afwegingen; in de afweging tussen privacy en maatschappelijk belang is privacy van belang, de overheid mag op dit punt van de bevolking vragen om ook maatschappelijk belang zwaar te laten wegen en niet alleen persoonlijk belang.
2. Vertrouwen in technologie; een toepassing waarvan het gedrag voor de gebruiker grillig en onnavolgbaar is zal het gebruik sterk ontmoedigen. Werking van de app moet consistent en stabiel zijn.
3. Verstuiving van verantwoordelijkheid van mens naar technologie; inzet app zal primair gericht moeten zijn op de ondersteuning van het beoefenen van de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Wanneer de bevolking het gevoel krijgt dat de overheid hen niet vertrouwd, dan zal het verantwoordelijkheidsbesef snel weg-eroderen en niet gemakkelijk terug te winnen zijn.
4. Beperkingen van data; de inzet van technologie moet gerechtvaardigd worden door een hoge mate van effectiviteit en efficiëntie. Data zijn echter altijd een reductie van de werkelijkheid.
5. Langetermijn impact (onomkeerbaarheid); elke technologische vernieuwing is in principe een weg met eenrichtingsverkeer. De app kan na de crisis worden verwijderd, maar de impact op de bevolking niet.
6. Functie van de app; vanwege de beperktheid van de data zou deze toepassing een vals gevoel van veiligheid stimuleren.

5.1.2e

Input: verzamelde data goudmijn voor criminele activiteiten

Risico's van corona apps wegen niet op tegen de veronderstelde voordelen.

- Testen i.p.v. appen; als betere en effectievere oplossing
- Haastige spoed, zelden goed; inzet kan pas gebeuren na zorgvuldig maatschappelijk en democratisch proces met voldoende kritische, objectieve en onafhankelijke toetsing
- Privacy by design; het recht op anonimiteit in de openbare ruimte is een klassiek grondrecht en cruciaal voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Een democratisch besluit tot opheffing hiervan is onacceptabel.

5.1.2e

Geen schriftelijke input

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Input: oproep tot interdisciplinair publiek onderzoek en ontwerpproces

1. Proces; een open en interdisciplinair ontwerpproces is noodzakelijk waarbij vanuit diverse perspectieven meegedacht kan worden over wenselijke scenario's om uit de intelligente lockdown te komen
2. Criteria veilig tegen Corona; een app is maar een klein onderdeel, de infrastructuur raakt aan het hart van de rechtsstaat
3. Wat nu?
 - a. Gedegen gesprek over welk exit scenario haalbaar is
 - b. Cruciaal dat verschillende disciplines gezamenlijk ontwerpen te werk gaan, experts van virologie en epidemiologie, de medische wetenschap, zorgverleners, gedragswetenschappers, social designers, maatschappelijke en culturele organisaties, privacy experts, juristen, ze zijn allemaal essentieel
 - c. Gezamenlijk de probleemstelling helder formuleren, pas dan verder.

5.1.2e

Geen schriftelijke input

5.1.2e

Input: Corona contact-tracing app

- Selectieproces is afvalrace geweest;
- Privacy en security in apps niet gewaarborgd;
- Het selectieproces heeft niet gewerkt;
- Terug naar de tekentafel;

- 60% vrijwillige installatie is bijzonder ambitieus
- Experimentele technologie;
- Conclusie: o.b.v. observaties van het proces en de doorgenomen voorstellen adviseer ik de Tweede Kamer met klem om niet in te stemmen met de uitkomsten van het selectieproces. Gebruik de verkregen inzichten om terug te gaan naar de tekentafel om te onderzoeken in welke mate een app effectief kan zijn bij de ondersteuning van contactonderzoek door regionale GGD's

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Input: Memo privacy en de corona app

- Valse tegenstelling;
- Kaders onduidelijk;
- Duidelijkheid over het doel van de app is nodig;
- Noodzaak nog niet aangetoond;
- Datakwaliteit is belangrijk;
- De app vereist wetgeving; de AVG verbiedt categorisch dergelijke functionaliteit (art. 22 lid 1). Hoewel de AVG toelaat dat de betrokkene uitdrukkelijk toestemming geeft voor dergelijke functionaliteit (art. 22 lid 2 sub c AVG), raad ik het vragen van toestemming met klem af, omdat mensen die gevolgen op voorhand niet of nauwelijks kunnen overzien.
- Flankerend privacybeleid is nodig; zoals een verbod om het gebruik van de app verplicht te stellen voor toegang tot gebouwen of OV, regels voor werkgevers en een sunset clause in de wet waarmee de app wordt ingevoerd om te voorkomen dat de app langer wordt gebruikt dan nodig.
- Verbod op nevengebruik; gelet op de risico's van stigmatisering en uitsluiting van besmette personen en personen waarvan de app aangeeft dat zij een risicocontact hebben gehad
- Digitale enkelband?

Niet genodigden

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)

- Waken voor techno-optimisme
- Risico: langetermijneffecten van gehaaste beslissingen (afh. Van ontwikkelaar, relatie publiek-private belangen, mission creep, democratische controle, voortijdig negeren van alternatieven)
- Risico: onvoldoende aandacht voor inbedding (juridisch, vertrouwen, bedrog, macht)
- Conclusie: grote voorzichtigheid en zorgvuldigheid geboden bij eventuele introductie van een ingrijpende nieuwe technologie. Waak voor wat techno-optimisme, techno-chauvinisme of techno-solutionisme genoemd wordt: het idee dat de introductie van een nieuwe technologie op zichzelf een oplossing kan bieden voor complexe weerbarstige maatschappelijke vraagstukken.

Amnesty International

- Apps mogen niet leiden tot ongelijke behandeling
- Apps mogen niet leiden tot surveillance
- Apps mogen niet werken op oncontroleerbare kunstmatige intelligentie